

INLEDNING

Varför behövs en grönplan?

En stad är en dynamisk företeelse under ständig förändring. Över tiden varierar befolkningens antal och sammansättning, arbetsmiljöer, fritidsintressen liksom krav på transporter och kommunikation. Även stadsbyggnadsidealerna skiftar. Medan man för några decennier sedan gärna byggde nya bostadsområden i stadens periferi anser de flesta stadsplanerare idag att det är bättre att förtäta städerna, bland annat för att inte tära på naturens resurser.

Stadens grönområden har sociala, kulturella och ekologiska funktioner. Kvantiteten av grönska liksom områdenas karaktär och innehåll är av avgörande betydelse för livskvaliteten i staden. För många funktioner är det också högst väsentligt att områdena hänger ihop, att det finns en övergripande grönstruktur.

Obebyggda områden som är attraktiva för ekologi och friluftsliv sammanfaller många gånger med behov av nya bostäder, industrier och vägar. I den fysiska planeringen av staden kan grönområden ibland uppskattas mer som potential för exploatering än för deras inneboende värden och deras del av stadens helhetsmiljö.

Eftersom den tillgängliga arealen är begränsad och eftersom en bebyggd yta sällan återgår till natur- eller parkmark är det viktigt att ha en långsiktig plan och en helhetssyn på grönområdena. Detta sammanställs lämpligen i en grönplan.

Eksjö har hittills saknat plandokument för att säkra de gröna miljöerna i staden. Den här föreliggande grönplanen kommer att utgöra underlag för den fördjupade översiktsplanen för Eksjö stad.

Grönplanen för Eksjö hanterar de gröna miljöerna utifrån kvantitet, sort och sammanhang, det som man kallar grönstrukturen. Dessutom är syftet att lyfta fram kvaliteter och brister hos de olika delarna av grönstrukturen, samt på ett översiktligt sätt ge förslag på förbättringar.

Målsättningen med grönplanen är dock inte bara att skydda områden, utan att också ge möjligheter för expansion av andra intresseområden, och på så sätt göra Eksjö till en levande stad med stora kvaliteter inom rekreation, socialt liv och biologisk mångfald.

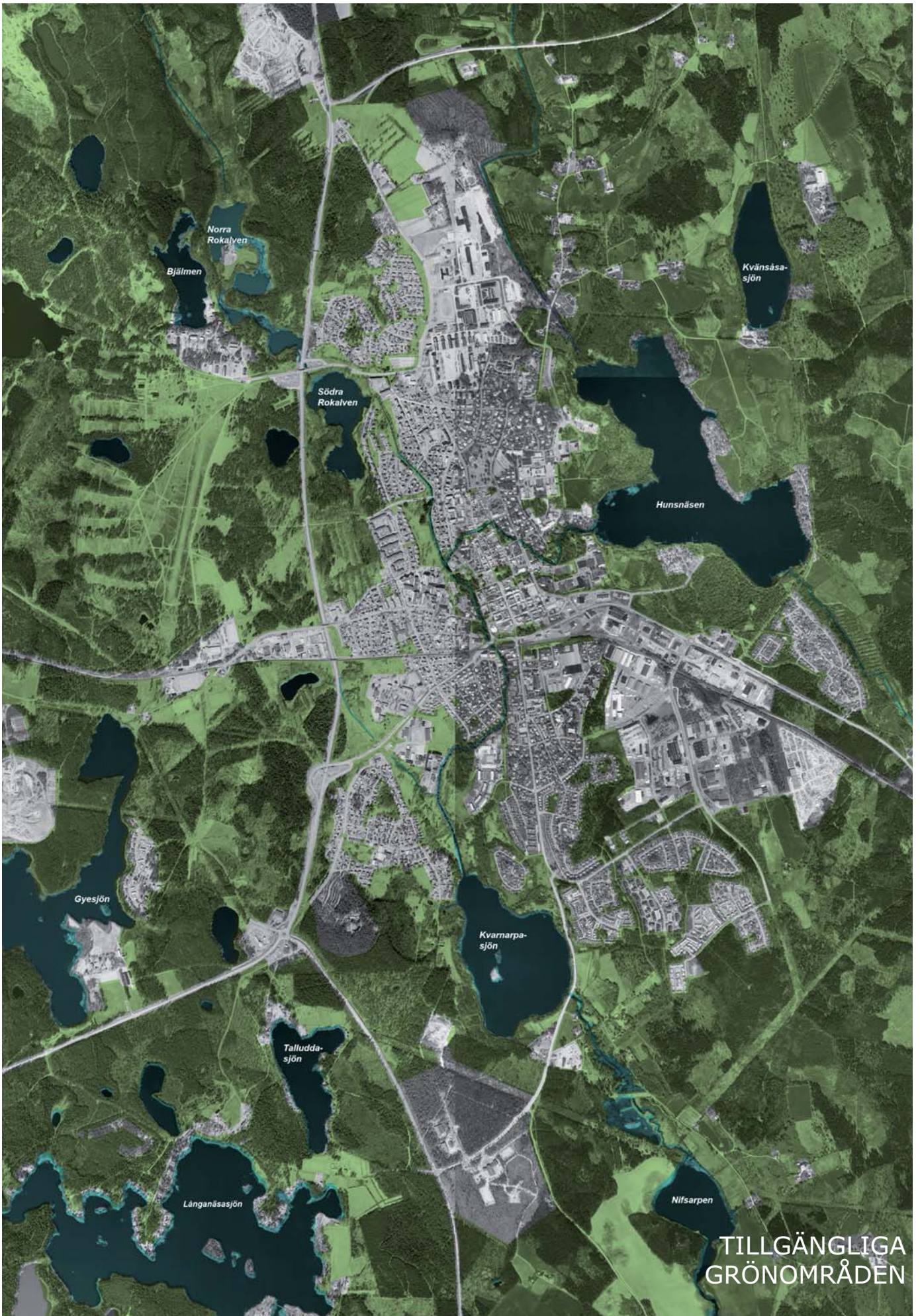
Tillgängliga grönområden

Flygbilden intill visar grönområden som är tillgängliga för allmänheten, markerade med grön ton. Bebyggelse, parkeringar, vägområden, industriområden, osv är utelämnade, liksom grönytor kring institutioner som skolor, vårdinrättningar och kyrkogårdar. Sådana är visserligen ofta öppna för allmänheten, men besökare kommer sällan utan ett ärende till institutionen.

Av bilden kan man utläsa att Eksjö kvantitativt sett är väl försörjt med grönområden. Bilden berättar dock inte vad det är för typ av miljöer, vilka kvaliteter de besitter och på vilket sätt de är av betydelse. Detta kommer att framträda längre fram i denna grönplan.

Bilden visar också hur rikt på vatten landskapet är. Sjöarna och åarna framträder som mörka ytor med blå ton. Tre av sjöarna har bebyggelse längs en stor del av strandremsan.

Värt att notera är att stora områden i väster är militärt övningsområde, vilket dock används som strövområde av många Eksjöbor. I nordost och sydväst dominerar privata markägare. Tack vare allemansrätten inverkar detta i de flesta fall inte på tillgängligheten, medan möjligheten för kommunen att stimulera det rörliga friluftslivet där kan vara begränsade. Samtidigt äger kommunen markområden främst söder och väster om staden vilket ger goda möjligheter för ett långsiktigt satsande på det rörliga friluftslivet.

TILLGÄNGLIGA
GRÖNOMRÅDEN

STRUKTUR OCH SAMMANHANG

”Stadens parker och naturområden är framförallt till för människorna i staden. En väl utvecklad grön struktur som gör parker och natur tillgängliga för stadsmänniskorna är en värdefull kvalitet i stadsboendet.” (Boverket, Rapport 1994:12)

Stadens viktigaste byggstenar är byggnader, gator och grönska. Gröna områden utgör en oersättlig del i stadsbyggnaden genom att skapa pauser, ordning och en livfull helhet. Alléer, parker, vattendrag, mm hjälper människorna att orientera sig. För det koncentrerade tankearbetet eller den meditativa avkopplingen är det en stor kvalitet att kunna vandra längs ett kontinuerligt grönstråk. Därför är det av stor betydelse att inte ha svaga länkar mellan grönområdena.

Det finns fler skäl för en väl fungerande grönstruktur. Gröna stråk är även av betydelse för de ekologiska sammanhangen, se vidare under Biotoper. Växtligheten påverkar klimaten i staden positivt och dämpar föroreningar. Dessutom är obebyggd mark en resurs för exempelvis kommunal dagvattenhantering och annan teknik som bygger på kretsloppslösningar.

Grönstruktur i Eksjö

Eksjö upplevs som en grön stad, dels tack vare de skogrika omgivningarna, dels tack vare relativt mycket grönska inom en småskalig stadsstruktur. Den äldsta stadskärnan är visserligen fattig på gröna inslag. Här finns den framförallt på gårdarna och längs ån. Detta är riktigt ur ett historiskt perspektiv och det finns inga skäl att tillföra gaturummen mer grönska. I södra delen av stadskärnan finns flera trädplanterade gator enligt idealen under senare delen av 1800-talet. Från denna tid och fram till början av 1900-talet anlades också ett antal parker.

Ån är grönstrukturens ryggrad, ur ekologiskt perspektiv liksom för invånarna - man rör sig längs den och har den som referenspunkt. Det är en stor kvalitet att den rinner genom en så stor del av staden och att den har kontakt med tre sjöar i stadens utkanter; Södra Rokalven i nordväst, Kvarnarparjön i söder och Hunsnäsen i öster.

Barriärer och begränsningar

I många städer måste man ta sig igenom stora industriområden och enformiga villamattor för att lämna staden. I Eksjö är avstånden till skog och odlingslandskap korta och övergången mellan stad och land i de flesta riktningar direkt. Detta är en stor kvalitet.

Grönstrukturen har relativt bra samband genom staden i nord-sydlig riktning, men sämre i öst-västlig riktning. I och med att staden är långsträckt är närheten till strövområdena i öster och väster trots allt ganska god. Att ta sig ut till naturen är alltså förhållandevis lätt var man än befinner sig i staden.

Men om sammanhangen är goda radiellt sett, från stadskärna till periferi, är de desto sämre cirkulärt sett. Ströv- och rekreationsområdena har inbördes dålig kontakt och det är svårt att ta sig mellan dessa runt staden.

Av de barriärer som finns i och kring staden är de kraftigaste riksväg 32 som mycket påtagligt blockerar kontakten med strövområdena omedelbart väster om staden, riksväg 33 mot Nässjö respektive Mariannelund, samt järnvägen och Järnvägs-gatan som delar staden i en nordlig och en sydlig halva, där de flesta attraktionerna finns i norr.

Cykeltunnel under järnvägen vid Mariebergsgatan.

Rv 32 norrut från Breviksvägen.

Det militära övningsområdet Ränneslätt upptar stora arealer väster och nordväst om staden. Många eksjöbor upplever inte detta som ett problem utan nyttjar området nästan som ett vanligt rekreativt område. För turister däremot, liksom förmodligen en hel del invånare i staden, känns ett besök på övningsområdet osäkert eller till och med obehagligt. För skjutövningar används området mellan järnvägen och Solbergavägen.

Inom staden finns många områden med begränsad eller obefintlig tillgänglighet, industriområden, institutioner och skolor. Garnisonsområdet är en starkt bidragande orsak till de svaga öst-västliga kontakterna i stadens norra del. Å andra sidan öppnades ett stort militärt område för allmänheten genom flyttningen av I 12 i mitten av 1990-talet. I och med detta blev Sjöängen ett av stadens viktigaste grönområden, och kontakten mellan staden och sjön Hunsnäsen i öster förstärktes.

Kartan till höger visar de gröna sammanhangen. I viss grad gäller de ur ekologisk synvinkel, även om olika djurarter naturligtvis har väldigt olika förmåga att röra sig över stora avstånd, korsa barriärer, osv. Kartan illustrerar därför främst vilka sammanhang människor upplever - var man kan röra sig tämligen obehindrat innan man stoppas av t ex en barriär eller bebyggelse. Även de länkar som markerats avser mänsklig kommunikation över barriärer, på cykel eller till fots. Därtill beskrivs var det finns viktiga visuella samband, företrädesvis utblickar mot vatten.

Stråk

Cykelförbindelserna inom staden och ut till rekreativt område är goda och avstånden korta. Tack vare att cykelvägarna prioriteras vid snöröjning kan man i Eksjö cykla året runt, vilket många invånare också gör.

Kartan på s 13 visar befintliga gång- och cykel- (GC-) stråk genom grönområden; stråk där grönskan är vägledande men stadsmiljö och trafik dominerar; samt viktiga GC-stråk och länkar som inte är del av den gröna strukturen. Här redovisas också svåra punkter längs stråken där koncentrationen går åt till att hitta rätt eller undvika biltrafik.

Området kring Vattentorget är den mest komplicerade av dessa punkter.

En rak förbindelse löper via Grenadjärgatan mellan Sjöängen och Ränneslätt. Den utgörs av en bred gata dimensionerad för trupperflyttningarna från I 12 till övningsområdet. Biltrafiken behöver inte en så bred gata, utom möjligen mellan Regementsgatan och Stockholmsvägen där trafikföringen är komplicerad och otydlig. Ur cykelperspektiv är sträckan mellan Kaserngatan och Vildparken en svag länk med tre svåra korsningar och avsaknad av cykelbana. Gatumiljön bör ändras för att stärka GC-trafiken i öst-västlig riktning. Längs Vildparken bör gatan också dimensioneras om för att i stället ge känslan av en mindre väg genom en park.

Ett annat exempel på en gata som är av stor betydelse för kommunikationen mellan staden och grönområdena är Prästängsvägen. Också denna borde omgestaltas för att bli mer inbjudande.

Prästängsvägen från Regementsgatan mot campingen.

Det är populärt att promenera runt sjöarna Hunsnäsen, Kvarnarpsjön och Södra Rokalven, och i viss mån även Gyesjön. Noggrannare studier bör göras av läge för eventuella tillkommande gång- och cykelvägar, men här nedan följer några övergripande tankar.

Vägen runt Hunsnäsen är kanske det mest populära promenadstråket i staden. Det erbjuder en promenad eller joggingtur på en dryg halvmil i ett omväxlande och mycket vackert kulturlandskap, med bra sjökontakt längs vissa partier. Långa sträckor rör man sig dock i kanten på en bilväg, och sjön känns stundtals långt borta. Det är framförallt från Sjöängen norrut som en ny förbindelse skulle göra stor nytta.

På väg mot Skidstugans tipspromenad, söndag i oktober.

Sträckan mellan Vattenledningsparken och Prästängsbadet är stadens viktigaste strandpromenad. GC-vägen var tidigare bilväg och upplevs fortfarande som en sådan. Miljön är ovårdad och bör skötas på ett mer intensivt sätt. Den kan gott ha mer karaktär av park. Belysningen bör också ses över.

Bred väg, ingen sjökontakt. Mot camping, badplats, mm.

Vid Sjöängen och mellan Prästängsbadet och Kopporten bör växtligheten skötas på ett sådant sätt att ett växelspel skapas mellan tätare vegetation och öppna vyer mot sjön.

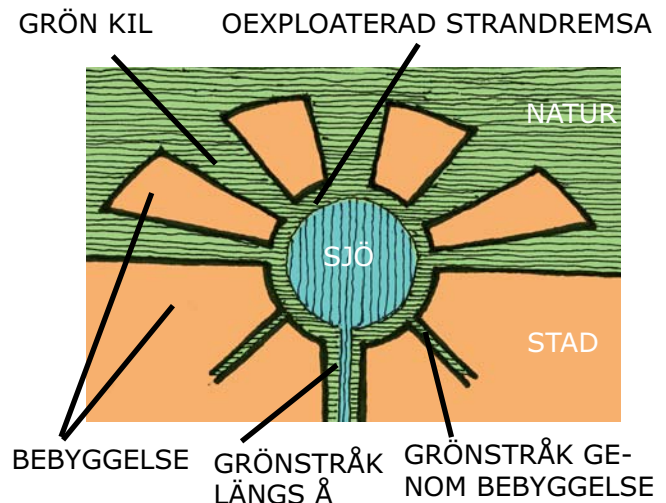
Flanörer, joggare, m fl som idag rör sig runt Kvarnarpsjön gör det inte så mycket med tanken att de rör sig runt en sjö, eftersom man nästan bara ser vattnet från östsidan. Stråket har dock stor potential. Exempelvis kan skogen gallras för sikt från sjöns västsida på något eller några ställen, och promenadvägen kan bitvis dras närmare stranden. Nordost och nordväst om sjön kan det vara svårt att hitta rätt. Här bör gång- och cykelförbindelserna kompletteras med nya i den mån det är möjligt.

Norr och väster om Södra Rokalven har en gångstig nyligen anlagts av frivilliga på eget initiativ. Det är en viktig länk för promenader runt sjön och bör säkras. Trycket av trafiklederna är dock mycket starkt här och det vore värdefullt att dra stigen bort från trafikleden där så är möjligt, samt att plantera skyddande vegetation i vissa lägen.

Kring Hunsnäsen, Långanäsen och Talluddasjön finns önskemål om att ändra befintlig fritidsbebyggelse till permanentboende, liksom att exploatera för nya bostäder.

Det finns naturligtvis ett stort allmänintresse av att kunna komma intill vattnet för promenader, fiske, osv. Vid eventuell exploatering bör strandzonen kring sjöarna generellt hållas tillgänglig för allmänheten genom en sparad remsa allmän mark mellan tomt och sjö, bred nog att promenera på utan att man känner sig som en inkräktare. Så är det gjort vid Rolandsdamm och Lyckeberg. Marken fungerar bra för strövande, samtidigt som de boende har en god kontakt med sjön. Sådana strandremsor bör skötas av kommunen och det med omsorg om både tomtägare och passerande.

Det finns också ekologiska skäl till att hålla valda partier oexploaterade från vattnet och upp till anslutande naturområden, bl a tillförsäkran om fri passage för djurlivet till vattnet, möjliggörande av häckning för sjöfågel, plats för fiskars lek och födosök, undvikande av ökad näringsbelastning, mm.

Princip för gröstruktur och bebyggelse kring sjö.

Bristområden

Under planeringsarbetet för en god miljö för människorna i staden finns några kriterier att beakta gällande tillgången på gröna miljöer (Boverket, Rapport 1994:12). Forskning har visat att de gröna miljöerna måste ligga nära bostaden om de ska användas. Det acceptabla avståndet beror på vilken typ av grönområde man tänker sig att besöka. I den kommunala planeringen bör en mindre grannskapspark (en grön oas med lekplats och sittplatser) eftersträvas inom 200m från bostaden. För att nå den ska man inte behöva passera en barriär. Inom 500m, fortfarande utan att passera större barriärer, bör det finnas en lite större park med fler aktiviteter och upplevelser, t ex basket, fotbollsplan, skateboardbana, blomsterprakt och vatten. En sådan stadsdelspark kan fungera som mötesplats för människor i olika boendeformer från ett större upptagningsområde. Ett strövområde bör finnas inom ca 1 km, helst kortare, och då rör det sig naturligtvis om sträckan för en gående eller en cyklist, inte fågelvägen.

På kartan intill visas var i staden det råder brist på bostadsnära parker med kommunal lekplats enligt ovanstående krav. I flera fall finns lekplatser anordnade av hyresvärdar och bostadsrättsföreningar, även om de inte alltid kan sägas vara en grön oas. Finns en lekplats på skola eller förskola kan denna fylla viss funktion, men inte ersätta en öppen park. De områden där det är mest angeläget att tillskapa en mindre park eller anordna en lekplats i ett befintligt grönområde är södra delen av Stensberg och Marieberg.

Parker i mellanstorleken, stadsdelsparker, finns i princip inte alls i Eksjö, med undantag för den centrala delen av staden. Det vore värdefullt att anordna sådana på ett par platser. I vissa fall kan det räcka med att tillföra ett par attraktioner och sittplatser och ge parken ett namn. I andra fall behövs mer omfattande åtgärder. Några tänkbara platser är Grevhagen sydväst om skolan, Brunns-holm vid Rifa-plan, Rolandsdamm samt Sjöängen.

Tillgängligheten till strövområden är tillfredställande utom för Tuvehagen och Brunns-holm.

Där skärmar trafikled, industriområden och järnväg av mot norr och öster. Man är därför hänvisad till områdena kring Kvarnarps gård och Kvarnarpsjön, dit avståndet är stort. En förbättrad förbindelse mot Prästängen skulle kanske inte innebära någon större förbättring avståndsmässigt, men ge en valmöjlighet och ett bättre sammanhang mellan norr och söder. Likaså kan strövområdet vid Brudbadet/Kvarnarpsjön sträckas ut så det omfattar även skogen väster om Grevhagen.

Miljön längs infartsvägarna

De nya trafiklederna skär till stor utsträckning genom en ganska dystertyp av skog som inte speglar karaktären hos staden och dess omgivande kulturlandskap. Biltrafikanter på väg till eller förbi Eksjö får därför ett onödigt dåligt intryck av staden. En ambitiös 'välkommen till vår fina stad'-skylt mitt i skogen ger ett tvetydigt budskap.

Infartssträckor och förbifarter bör utvecklas för ett positivt intryck, t ex genom plantering av lövträd och växter med blomning som stämmer in i naturlandskapet, framhävan av sjöarna, hålla undan sly. Ek bör naturligtvis bli ett märkbart inslag i de nya planteringarna. Verksamheter är positivt, men även miljön kring dessa måste ses över.

Rv 32 nära cirkulationplatsen vid Abborrhavik.

I samband med att man utvecklar miljöerna mellan Riksväg 32 och staden för ekologi och trafikanternas upplevelser vore det värdefullt att tillskapa ett gångstråk i stadens västra kant mellan Västra Brudbadet och Södra Rokalven.

BIOTOPER

Grönområdena i och kring staden har en stor ekologisk roll att spela som livsmiljö för många djur- och växtarter. Här finns skydd och föda. De kan även binda samman andra viktiga områden runt om staden och underlätta förflyttning mellan dessa.

Kartan intill visar viktiga biotoper i och kring Eksjö. Ett raster har lagts över de områden som bedöms som viktigast att bevara pga hög biologisk mångfald eller som länkar i strukturen.

Naturmiljöer

Ån har en särställning i staden, både som livsmiljö, födomiljö och som rörelsekorridor för åtskilliga fisk-, fågel-, insekts- och däggdjursarter. För att bevara och stärka den biologiska rikedom är det väsentligt att vattenkvalitet är god, att det finns gott om växtlighet längs stränderna och att å-fårorna inte torkar ut.

Två arter som man bör arbeta för att de ska trivas i ån är öring och utter. Öringen som är en indikator på god vattenkvalitet har tidigare funnits i ån. Den behöver rent, klart, strömmande vatten och grusbäddar för att lägga sin rom, större stenar att söka skydd bakom och skuggande vegetation längs åns stränder. Öringens livsmiljö har blivit kraftigt störd bl a av grävarbetena för centrumleden i början av 1990-talet. På senare år har åtgärder längs stränder och botten gjorts för att möjliggöra den återplantering av öring som pågår sedan 2005. Åtgärdsarbetet bör fortsätta. Uttern, Smålands landskapsdjur, var för ett par decennier sedan mycket ovanlig i landet, men nu återhämtat sig något. Trots att den är ett mycket skyggt djur vet man att den då och då rör sig längs ån inne i staden. För att den ska kunna ta sig fram behöver man på några ställen, framförallt genom trummor, anordna passager. Detta arbete är påbörjat.

Utanför staden är *sjöarna* och miljön runt dessa mycket värdefull för många skilda arter av växter och djur. Kontakten med vattnet från naturområdena omkring är en förutsättning för många större djurs fortlevnad.

Våtmarker, såväl öppna som skogbevuxna, tillhör de ekologiskt sett värdefullaste naturtyperna. Bland regeringens miljömål behandlas de separat som 'Myllrande våtmarker'. Sydost om staden anlades under 1990-talet Nifsarpsmaden, en stor våtmark med betydelse för efterbehandling av vattnet från reningsverket norr om Kvarnarpsjön. Det har också blivit ett tillskott bland kommunens fågellokaler. I och intill staden finns annars få våtmarker, eftersom marken blivit utdikad och dränerad. Tidigare fanns längs Eksjöån flera sankpartier, bl a i nuvarande Vildparken och Finlandsparken. I anslutning till sjöarna finns dock vissa mindre våtmarksområden kvar. De viktigare av dessa är sydspetsen av Södra Rokalven och norra änden av Kvarnarpsjön. På ett par ställen finns låglänt mark som dikats ut, men där det idag knappast finns intresse för kommersiellt jord- eller skogsbruk, och där markförhållandena skulle komplicera en eventuell byggnation. I sådana områden skulle våtmarker kunna återskapas, exempelvis mellan Stocksås och Rv 32, mellan Nannylund och Rv 32, kring Barnagölen och nordost om Kaffekullen, möjligen även kring Skiverstadskanalens mynning i Hunsnäsen.

På grund av markens beskaffenhet och av kommersiella skäl dominerar *barrskogen* områdena runt Eksjö. Istidsavlagringar i form av grusåsar och flacka hedar är karaktäristiska för områdena väster, söder och norr om staden. I stor utsträckning är dessa bevuxna med tall, men granskog är också en återkommande naturtyp. På Ränneslätt finns öppna partier med gräs och ljung.

Lövskog hyser vanligen en betydligt högre biologisk mångfald än barrskog. Att biotopen är ovanlig i trakten gör de existerande partierna än mer värdefulla. Lövskog finns främst kring Hunsnäsen och Kvarnarpsjön. Äldre ekskog, som är en av de högst värderade biotoperna, finns i Sjöängen och däromkring. Öster om Kväsåsasjön finns en planterad bokskog som är avsatt som naturreservat.

Kulturpräglade naturmiljöer

Kulturlandskapet med åkrar, ängar och betesmarker är av mycket stort biologiskt värde, särskilt där rationaliseringen inte lett till övergödning, monokulturer och storskalighet.

De finaste exemplen på *mark som hävdats småskaligt* under lång tid kan hittas öster om Hunsnäsen, norr ut runt Kvänsåsasjön och vid Kvarnarps gård, där ett biologisk rikt odlingslandskap sträcker sig vidare mot Gummarp och Heddarps i sydost.

Odling i något större skala finns söderut mot Torsjö, Ryningsholm och Höreda. Ogödslade slåtterängar är en av de svenska biotoper som har högst biologisk mångfald. Sådana finns kring Kvarnarps gård och i södra delen av Prästängsområdet.

Tack vare den militära verksamheten hålls vissa delar av Ränneslätt öppet med bl a fin *ljungvegetation*. Dessa skulle annars förmodligen växt eller planterats igen.

Ljungvegetation vid Ränneslättis flygfält.

Villakvarteren är ett inte oviktigt inslag i stadens ekosystem. Detta gäller framförallt äldre trädgårdar som ofta har ett mer varierat växtmaterial och större träd. Här finns gott om plats för fåglar, insekter, mindre däggdjur som söker skydd och föda. Även odlingslotter och parker med vatten och stora träd är av betydelse för biologisk mångfald.

Högvuxna träd i villaträdgårdar, Breviksvägen.

Nedan analyseras Eksjös parker och grönområden utefter de åtta karaktärerna:

	Den vilda	Artrikedomen	Rofyllidheten	Skogskänslan	Festparken	Prydnadsvärdet	Lekvänligheten	Idrotten
Parker och platser i staden								
Vattenledningsparken			(x)					
Vildparken								(x)
Finlandsparken						x		
Järnvägsparken						x		
Sjöängen		x					x	x
Museigården					x	x		
Hotellträdgården								
Kyrkparken						(x)		
Emigrantplatsen						x		
Stadshusplatsen						x		
Ån		x						
Närströmvärderna								
Prästängens m camp				x	x			x
Kvarnarps gård		x	(x)			x	x	
Kvarnarp/Brudbadet	x	x						x
Kråkeberg	x			x				
S Rokalven				x			x	
Ränneslätt								
Brännemon				x				
Tätortsnära rekreationsområden								
Skidstugeområdet	x							
Skedhultsområdet	x	x						

Tabellen visar att i princip alla karaktärer går att hitta i Eksjö.

Rofyllidheten är den mest svårfunna. Den kanske kan anses mindre betydelsefull i en liten stad än i en stor, och mindre vanlig, eftersom den ofta hittas kring t ex gamla herresäten. Miljön är naturligtvis också svår att tillskapa på kort sikt då den ska ha hävdats under generationer. Områden med potential att utvecklas mot rofylldhet finns däremot, främst kring Kvarnarps gård och i Sjöängen.

Idrotten är en annan karaktär som inte finns representerad på så många ställen. Det handlar här inte i första hand om regelrätta fotbollsplaner för organiserad träning, utan om stora, tåliga ytor, kullar mm som inbjuder till spontan motion och spel. I Vildparken och Sjöängen kan detta utvecklas mer genom att välja var man klipper gräset intensivare och möjligen förändra topografin.

Även karaktären *lekvänligheten* behöver utvecklas. Det är inte fråga om iordningställda lekplatser, utan mer en stimulerande miljö som leken får påverka. Man kan förbättra möjligheterna genom att anvisa platser, bidra med material, plantera tåliga växter, mm.

Festparken är svår att ordna i en stad med en liten befolkning. Tidigare var Hotellträdgården en sådan plats, idag ligger Museigården närmast beskrivningen. Ett riktigt parkkafé är i alla fall något som staden är i behov av.

Om man koncentrerar sig på parkerna kan man från tabellen ovan konstatera att dessa lider av en påtaglig brist på karaktär och innehåll. Detta stämmer ganska väl överens med vad man faktiskt upplever i parkerna och när man ställer sig frågan ”Vad ska jag göra och vad kan jag uppleva i Vildparken?”, ”... i Järnvägsparken?” osv.

Tabellen nedan visar några andra parametrar som bestämmer parkernas kvalitet. Den visar att flera parker åtminstone har ett centralt läge och innehåller vatten och stora träd.

	Lekplats	Inbjudande sittplatser	Vatten	Stora träd	Evenemang, uppträdanden	Picknick	Servering	Centralt läge
Vattenledningsparken		x	x	x	x	x		
Vildparken	x		x	x				
Finlandsparken	x	x	x	x				x
Järnvägsparken				x			(x)	x
Sjöängen			x	x	x	x		
Museigården		x	x		x		(x)	x
Hotellträdgården				x				x
Kyrkparken		x		x				x

För att en sittplats ska anses vara inbjudande bör den dels ha ett läge som erbjuder sol, skugga, och en bra utsikt, dels ska miljön närmast soffan vara omhändertagen. Något som skyddar bakom ryggen gör den sittande mer avslappnad. Är möbelen dessutom hel, ren och av en snygg och skön modell är det extra positivt.

Generellt bör möbelbeståndet (soffor, papperskorgar, cykelställ) och belysningen i stadens grönområden ses över.

Beskrivning av sociotoper i Eksjö

Här följer kortfattade beskrivningar av stadens olika gröna områden. I vissa fall finns förslag på hur de kan utvecklas.

Större parker

De större parkerna ligger alla centralt, men har betydelse för hela staden. De flesta anlades kring förra sekelskiftet och har nu nått en mogen ålder. Trots att träden växt till sig har de under de senaste decennierna blivit alltmer triviala avseende innehåll och upplevelser. Att Finlandsparken nyligen rustats upp är dock ett gott tecken.

Vattenledningsparken är enligt många stadens vackraste och mest spännande park, tack vare ån, vattentornet, topografin och de stora rumsskapande träden av olika arter. Parken är anlagd vid förra sekelskiftet och gestaltad enligt den tidens romantiska ideal. Det är en mogen eller snarare bedagad skönhet i behov av en vördnadsfull upprustning. På en fast scen arrangeras musikframträdanden, främst för ungdomlig publik.

Vattenledningsparken.

Vildparken är stor, ligger ganska nära centrum, och borde kunna vara ett populärt besöksmål och rik på aktiviteter. Parken är dock i avsaknad av rumslighet, atmosfär och innehåll, så när som på den stora lekplatsen. Denna ligger utan förankring i den övriga parkmiljön.

Många stora träd har fallit de senaste åren, och fler är på gång. Ån är i och för sig en tillgång, men den rinner rakt kanaliserad i parkens utkant och utgör främst en gräns mot omgivningen.

Asfalteringen av parkvägen längs ån har praktiska fördelar, men har samtidigt gjort parken lite stelare. För de flesta är parken en ganska trevlig transportsträcka.

Man rör sig längs den raka gc-vägen i östra kanten, i viss mån tvärs över och diagonalt, men sällan med avvikelser eller stopp.

Det finns plats för fler aktiviteter i Vildparken, men om den ska bli en park dit man lockas och där man dröjer sig kvar behöver man ta ett rejält grepp om utformning och innehåll. Exempelvis kan träd av storväxande arter och rumsbildande buskage planteras i noga utvalda lägen, blommande arter tillföras, belysning och möblering förnyas.

Vildparken mot lasarettet.

Å-fåran kunde på ett eller ett par ställen ledas in en bit i parken, hög vegetation gynnas kring ån och vattnens möte vid brandstationen tydliggöras. Parkens potential är alltså mycket stor, och ett program och gestaltungsförslag bör tas fram.

Vildparken, igenväxning i ån, brist på hög strandvegetation.

Vildparken, karaktärsfull grandunge.

Hotellträdgården var fram till mitten av 1970-talet en livfull park med servering och dansbana. Läget är mycket bra mellan torget och Lasarettet, i grönstråket längs ån. Med kafé och ytterligare attraktioner skulle detta kanske åter kunna bli en välbesökt park.

Kyrkparken är en viktig mötesplats för alla åldrar. Läget vid torget mitt emellan södra och norra delen av centrum är ypperligt. Det är positivt att trädbeståndet håller på att förnyas. Planteringar, möbler och mark måste skötas med stor omsorg. Det bör också finnas gott om sittplatser i olika lägen. I övrigt behöver parken inga attraktioner.

Stadsdelsparker

Stadsdelsparker finns knappt i Eksjö. Möjligen kunde några av de ovanstående föras in under det begreppet. Några platser i staden som skulle kunna utvecklas för att bli grannskapsparker, t ex vid Grevhagen, Rolandsdamm och Tuvehagen/Brunnsholm.

Grannskapsparker

Grannskapsparker är mindre parker som man lätt ska kunna ta sig till för att koppla av i en grön miljö, leka och träffa andra barn och vuxna. Besöken kan vara korta men täta. Lekplatser, sittplatser, träd och soliga gräsytor behövs, gärna också någon blommande plantering, men allt kan vara småskaligt. Utnyttjandet kan fluktuera över tiden beroende på åldersstrukturen i området, men parken ska fungera även om det under en period inte bor så många barn i området.

Grannskapsparker finns på flera håll i Eksjö, främst i villaområden, men de erbjuder ofta inte mycket mer än en lekplats. De behöver utvecklas om de ska attrahera fler besökare och från olika grupper. I några områden behöver grannskapsparker även tillskapas.

Grannskapspark i Västra Brudbadet.

Närströvområden

Närströvområden för daglig rastning av hunden, en kortare joggingrunda mm finns i direkt anslutning till bebyggelsen i samtliga väderstreck. Skogen i närströvområdena har inte alltid en struktur och artsammansättning som främjar det rörliga friluftslivet.

Prästängsområdet i öster är ett sjönära och kuperat lövskogsområde. Genom skogen löper ett elljusspår för löpning och skidåkning. Vid campingplatsen finns service och attraktioner, bl a en fin badplats och gräsytor för lek och spel. Vattentornet i öster är ett viktigt landmärke i staden, och vid dess fot finns en potentiell utsiktsplats mot sjön. Vegetationen behöver dock gallras och marken kring tornet iordningställas.

Skogen är partvis tät och svårforcerad och man håller sig främst till stigar och spår. För djurlivet behövs det tät vegetation, och området bör skötas för att skapa variation mellan glesa lövsalar och snårskog.

Prästängen nära elljusspåret.

Kvarnarps gård söder om staden är ett omväxlande kulturlandskap med höga biologiska och upplevelsemässiga värden. Den framgångsrika bevarandeprincip som gett Eksjö dess särprägel har också gällt för Kvarnarps gård. Genom att utveckla parken och kulturlandskapet parallellt med byggnaderna enligt förslagen i den kulturhistoriska dokumentationen (Jönköpings läns museum, Kulturhistorisk rapport 1997:24) kommer man att kunna åstadkomma ännu en unik helhetsmiljö: en lantlig pärla på cykel- och promenadavstånd från staden, men också ett värdefullt komplement till Eksjös turistmål.

Ängstugan nära Kvarnarps gård, utsiktspunkt mot sydväst.

Kråkeberg i sydväst kan anses vara ett närströvsområde, om än avskilt från staden av Rv 32 och inte särskilt omhändertaget vad gäller skog, stigar och entréer. Det är ett partivis kraftigt kuperat landskap som rymmer trolska och vilda miljöer, bl a 130-årig granskog.

Granskog i Kråkeberg.

Kråkeberg används främst för promenader, löpning, mountainbike, mm. Från en högt belägen position har man fina utblickar och bebyggelse och vägar känns avlägsna. Tack vare kopplingen till Ränneborg, Skedhult och Gyesjön och den goda tillgängligheten för cykel och bil finns förutsättningar att vid behov utveckla Kråkeberg som närspportområde. I övrigt finns planer för bostäder och industri.

Tätortsnära rekreationsområden

Tätortsnära rekreationsområden är större naturområden utanför bebyggelsen. De utgör både mål för människor och ursprung för ekologin i stadens grönstruktur.

Skogen i de tätortsnära rekreationsområdena runt Eksjö har inte alltid en struktur och artsammansättning som främjar det rörliga friluftslivet. Till största delen utgörs den av barrskog, främst tallskog på grusåsar och hed. Tätortsnära rekreationsområden finns också i de fyra väderstrecken, i de flesta fall i anslutning till ett närströvsområde. För några av områdena kommer det att upprättas särskilda planer.

Skidstugeområdet i öster är en fortsättning på Prästängsområdet, men nås även från Hunsnäsens norrsida. Det är stadens viktigaste område för löpning, orientering och skidåkning. Marken är privatägd. Orienteringsklubben ESOK sköter Skidstugan och spåren på arrendeavtal. De arrangerar också välbesökta tipspromenader på söndagarna.

Stoptéområdet är kopplat till Brännemons spårsystem. Det är beläget på privatägd mark som militären nyttjar för övningar (dock ej skjutövningar). Stoptés motorcrossbana är en målpunkt här. Rv 32 utgör en stark barriär mellan Brännemon och Stopté, och man är hänvisad till en gångbro närmast Orrhaga eller en tunnel längre norrut.

Nifsarpsmaden hänger samman med Kvarnarps gård och har förbindelse med Kvarnarpsjön. Området rymmer bl a en återställd våtmark, strövstigar och fågeltorn. Natur- och kulturlandskapet är de främsta tillgångarna här.

Långanäsområdet med Talluddasjön är främst ett barrskogsområde som är av betydelse för strövande och löpning. Privat ägande av marken begränsar allmänhetens tillträde, liksom fritids- och permanentbebyggelse längs sjöarnas stränder. En av stadens badplatser finns vid Långanäsasjön. Möjligheterna att ta sig dit med cykel och bil är goda, om än något otidliga.

Skedhultsområdet ligger längst från staden men länkas till denna via Kråkeberg och Ränneslätt. Det rymmer många olika naturtyper, varav några med högt skyddsvärde, men även flera friluftaktiviteter, bl a jaktföreningar, golf, ridning och fiske. Marken är till största delen i kommunal ägo, och planer finns att inrätta ett kommunalt reservat för friluftsliv och natur. Från golfklubben finns önskemål om att expandera. Detta bör i så fall ske i samklang med övriga natur- och fritidsintressen.

Alléer och trädplanterade gator

Alléer och trädplanterade gator är kulturhistoriskt viktiga inslag i staden. De underlättar orienteringen, mjukar upp och ger karaktär åt stadsbilden. De flesta trädplanterade gatorna i Eksjö har en nord-sydlig riktning. Att bevara och förnya trädraderna längs Södra Storgatan, Österlånggatan, Regementsgatan och ev Västerlånggatan är av största vikt.

Hamlade lönnar längs Södra Storgatan.

Stadsnatur

Stadsnatur är en förhållandevis vanlig typ av grönska, främst i södra delen av staden. Den fungerar som gröna korridorer, både ekologiska och för människornas rörelser. Stadsnaturen i Eksjö är ofta karaktärslös och onyanserad. Den borde på många ställen förädlas, både för upplevelsevärde och trygghetskänslan.

Gröna gårdar i Gamla stan

Kulturellt sett är Gamla stans gårdar mycket viktiga för stadens identitet. De har ingen fysisk kontakt med annan grönska i staden, men ett desto starkare sammanhang med bebyggelsen, och är av starkt symbolvärde för staden. Några av gårdarna har ett centralt vårdträd, andra har mindre träd och perenna planteringar, markbeläggningen är av natursten i olika form.

Kyrkogårdar

På *Kyrkogården* vid Norrtull finns några stora lövträd av värde, samt fina exempel på klippta häckar. Marken är huvudsakligen grusad.

Skogskyrkogården vid Västra Brudbadet är mestadels bevuxen av barrskog med gräsklädda gläntor.

Trädgårdar, mm

Trädgårdar, bostadsgårdar, mm, i synnerhet de äldre villaområdenas lummiga trädgårdar, är av stor vikt för stadens karaktär. Kommunen skulle genom en trädgårdskonsulent kunna erbjuda privata fastighetsägare hjälp att välja trädsorter, liksom förmedla kontakter med arborister för bevarande av gamla träd, och trädgårdsanläggare för plantering av nya. Man skulle även kunna samordna beställning av större trädkvaliteter en gång per år.

Öppna gräsytor

Öppna ytor med mer eller mindre högt gräs, i bland med inslag av enstaka träd är inte främst ämnade för vistelse och det biologiska värdet är ofta lågt. De kan ha en funktion för att staden inte ska bli för tät och vara en resurs för framtiden, för kommunaltekniska verksamheter (t ex omhändertagande av dagvatten) eller annan utveckling. Vi vet idag inte vilka behov som finns i morgondagens samhälle.

Öppna långgräsytor mellan Bykvarn och Västra Brudbadet.

Upplevelsevärden och attraktioner

För den som ska ut och promenera, cykla eller dyl är det naturligtvis en fördel och ofta en förutsättning att det finns ett mål med resan eller att det finns upplevelser längs vägen som gör resan till ett mål i sig.

Starka upplevelser kan man få i karaktärsfulla, biologiskt rika och kulturpräglade miljöer. Platser med utblickar mot vatten samt vidsträckt utsikt tillhör de mest uppskattade.

En av Eksjöns kvaliteter är att det i och kring staden finns stråk och områden som erbjuder både fina upplevelser och åtskilliga friluftattraktioner. Kartan intill visar områden med höga eller mycket höga upplevelsevärden, samt var olika attraktioner och aktiviteter finns.

Eksjön.

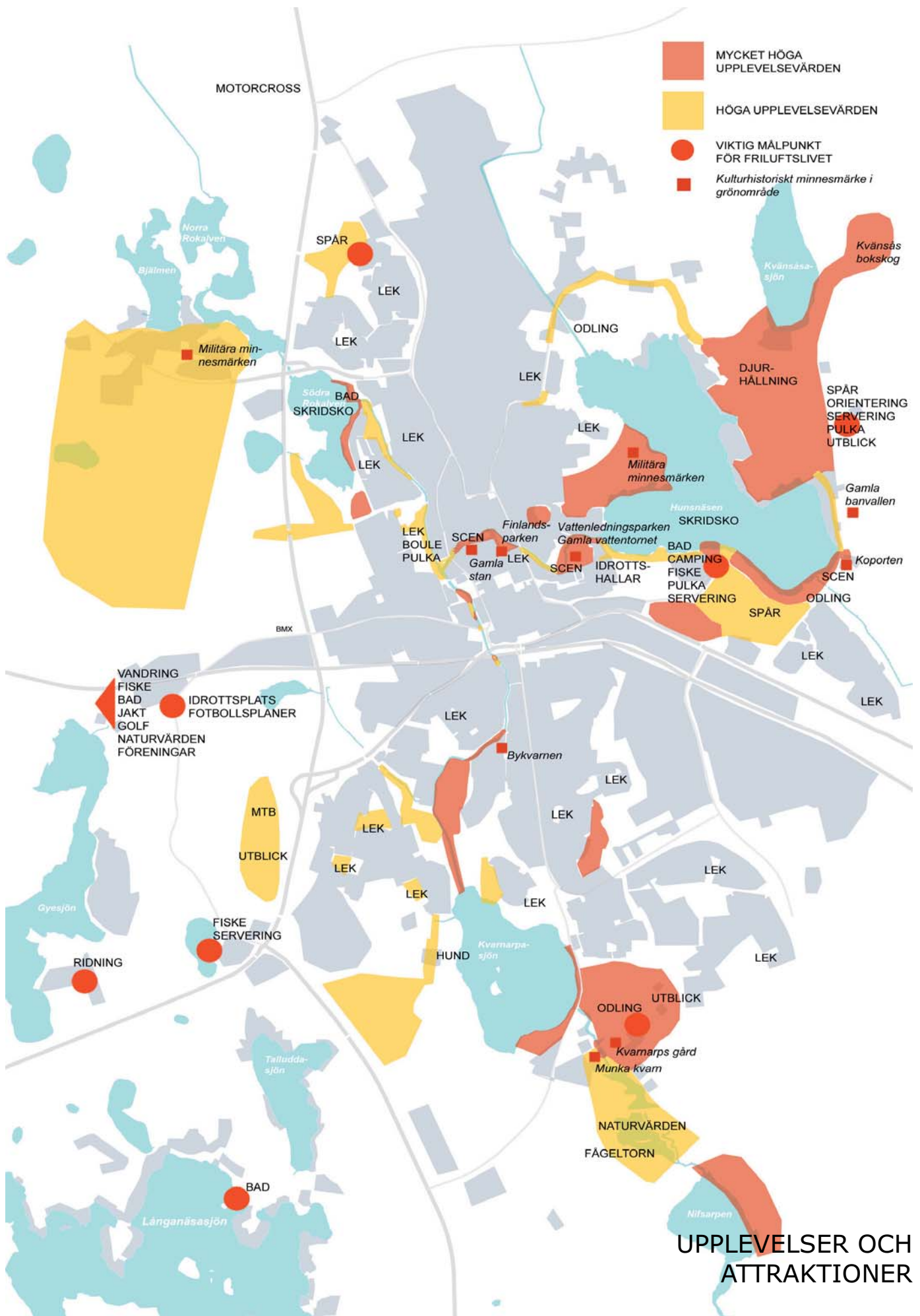
Prästängsbadet.

Grenadjärgatans förlängning under Rv 32 mot Ränneslätt.

Betesmark mot Hunsnäsen vid Eksjöholm.

HOT, KONFLIKTER, STÖRNING

Om man betraktar stadens gröna miljöer i ett ögonblicksperspektiv kan de verka vila på stadig grund. De för friluftslivet attraktiva områdena sammanfaller dock många gånger med exploateringsintressen för bostäder, vägar och industrier. Några miljöer och biotoper kan vara hotade av t ex miljöförstöring och utarmning. Samtidigt störs många områden av befintliga verksamheter. Kartan på sid 32 visar några större konfliktpunkter.

Hot och konflikter

Som anført under kapitlet Struktur och sammanhang är det viktigt att bevara vissa områden och länkar för grönstrukturen. Förutom riskerna med en minskad total areal av grönområden är *fragmentisering* ett vanligt hot. För både människor och djur gäller vanligen att ett stort grönområde är bättre än flera små. En ny väg genom en park eller ett naturområde tar visserligen bara upp en smal remsa och ytmässigt en liten del. De ekologiska och upplevelsemässiga effekterna kan dock bli mycket stora. Även exploatering för bostäder och industri måste planeras för att inte bidra till fragmentisering av grönområden.

Markägoförhållanden riskerar att hindra det rörliga friluftslivet. De viktiga rekreationsområdena bör därför säkras genom kommunalt ägande eller långsiktiga avtal.

Faran för liv och lem från ammunition mm i det militära övningsområdet är nuförtiden liten. Besökarna görs genom en mängd skyltar ändå uppmärksamma på att vistelse inom övningsområdet sker på egen risk. Järnvägen och de stora vägarna korsas ibland av gående på ställen som inte är avsedda för passage. Noggrannare studier av detta skulle kunna visa om och var nya broar, tunnlar eller bommar kan behövas.

I kulturlandskapet har rationellare jord- och skogbruksmetoder och övergödning lett till *lägre biologisk mångfald* och mindre upplevelser för människor. Områdena närmast staden bör i möjligaste mån skötas mer för stadsbornas upplevelser än för maximal ekonomi.

Trivialiseringen av svenska parker har pågått under decennier. Skötselintensiteten har minskat, pengar förnya ålderstigna trädbestånd saknas och buskage som tidigare bidragit till variation, blomning och rumsskapande har avlägsnats av trygghetsskäl. Om parkerna ska vara intressanta att vistas i måste de förstärkas innehållsmässigt. Minskad budget och brister i administrationen måste undvikas.

Storvuxna träd är viktiga för karaktären och den biologiska mångfalden i staden. Många stora träd står på privat mark och tas efterhand ner. Troligen planteras få nya, beroende på fastighetsägarnas brist på fantasi, mod, kunskap, och metoder.

Störning

Buller. Tystnad har blivit en bristvara. Ostörda grönområden nära staden är mycket värdefulla. Buller kommer från många olika källor, och ursprunget kan inverka på hur störande det upplevs.

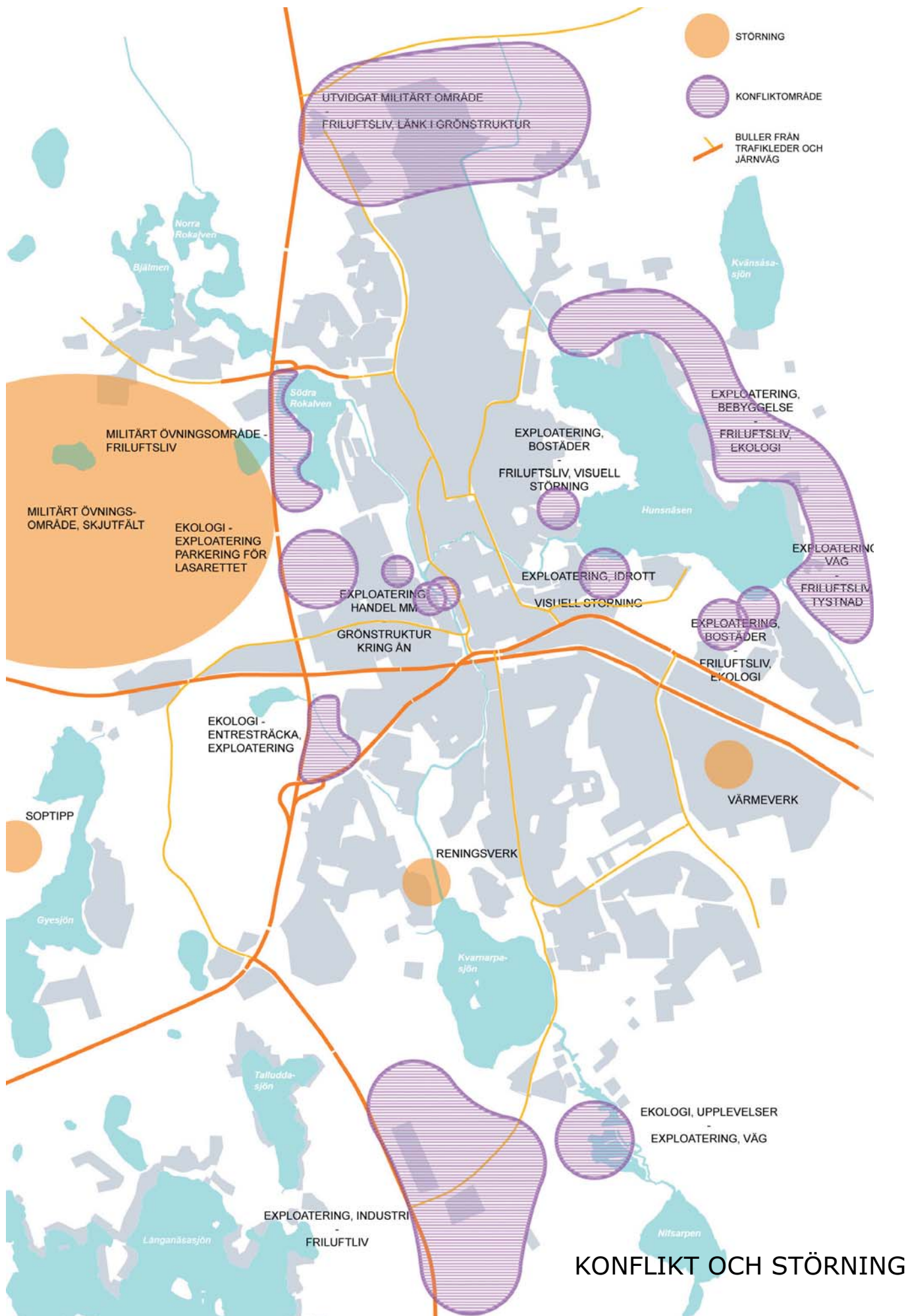
Buller från biltrafik finns ständigt närvarande men tilltar under vissa tider på dygnet. Inne i staden är det påtagligast längs genomfartslederna, och påverkar främst Järnvägsparken, Finlandsparken och Hotellträdgården.

Utanför staden genererar förbifarter och infarter störande buller. Detta påverkar främst strövområdena kring Rolandsdamm och Brännemon i stadens nordvästra del, området mellan Nässjövägen och Talluddasjön, samt gång- och cykelstråk som löper parallellt med vägarna, exempelvis mot Persö.

Inför anläggande av nya gator och vägar är det viktigt att noga studera de bullermässiga konsekvenserna.

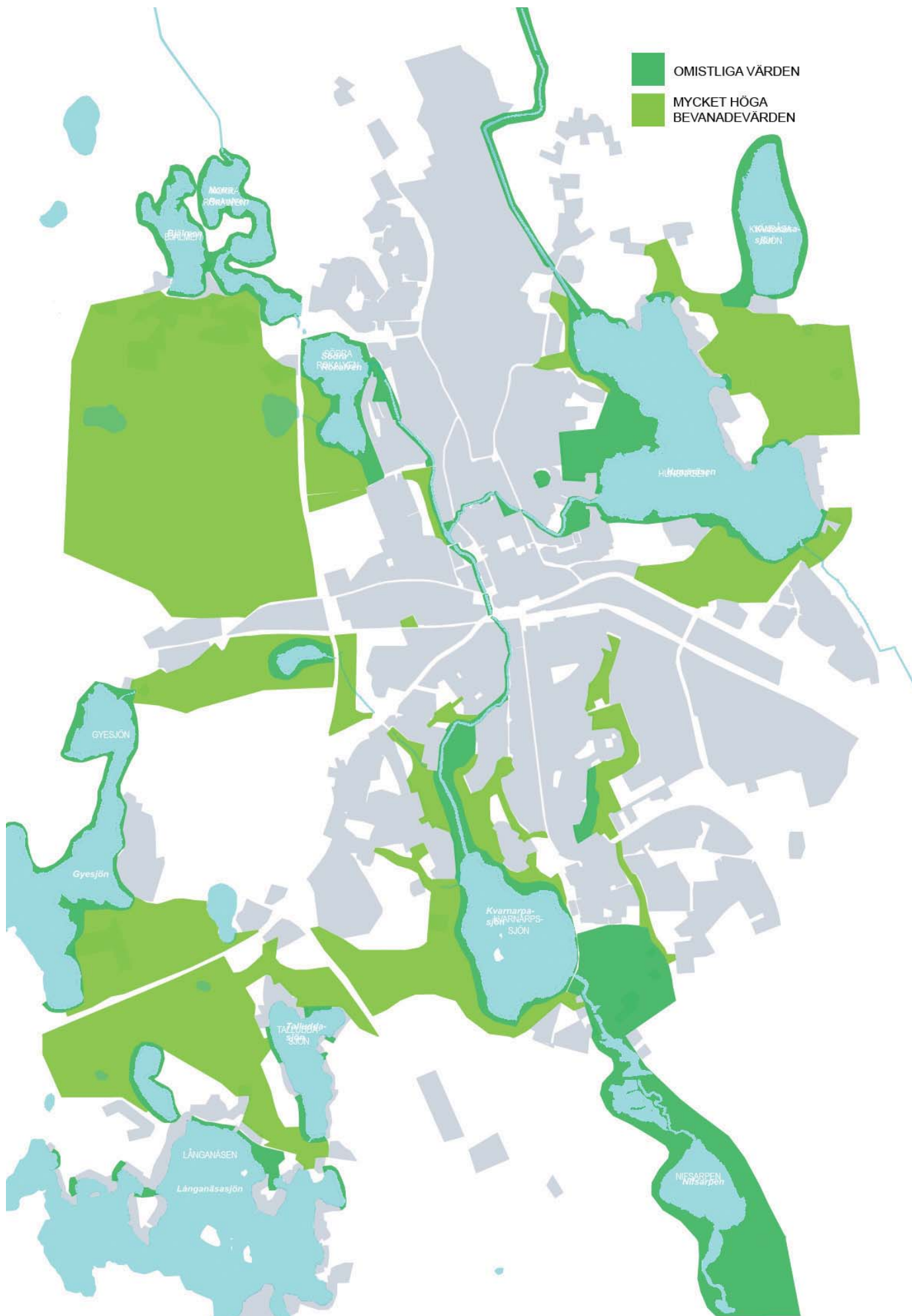
Från övningsområdet kommer kraftiga ljud under vissa perioder. Detta påverkar främst de västra och norra delarna av staden. Detta är de flesta Eksjöbor vana vid, men det betyder inte att man inte kan anse ljudet som störande och obehagligt. Över vatten färdas ljud lätt, i en miljö som annars har något mycket rofyllt och lugnande över sig.

MÅL	STRATEGI	FÖRSLAG
<p>VÄLVÄRDAD GATU- PLANTERINGAR OCH INBJUDANDE PARKER I CENTRALA STADEN</p>	<p>Karaktärsutveckla och –förstärk för starkare upplevelser</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ta fram gestaltungsprogram och –förslag för Vildparken för att utveckla rumslighet, atmosfär och aktiviteter - Rusta upp och förnya Järnvägsparken och inkludera ytorna mellan Konsumparkeringen och Järnvägsgatan. - Restaurera Vattenledningsparken. - Skapa ett ordnat grönt bälte söder om järnvägen mitt emot stationen. - Vid nyplantering: välj stora trädsorter där utrymme finns.
<p>GOD TILLGÄNGLIGHET TILL ATTRAKTIONS- RIKA PARKER OCH TILLTALANDE GRÖN- OMRÅDEN I HELA STADEN</p>	<p>Underhåll och komplettera trädplanteringar</p> <p>Utveckla grönområdenas kvalitet</p> <p>Skapa stadsdelsparker</p> <p>Utveckla grannskapsparker</p> <p>Förtydliga stråk och minska trafikfaror</p> <p>Gör tråkiga stråk grönnare och vackrare</p> <p>Stöd fastighetsägare i att underhålla och förnya beståndet av stora träd</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Flytta ledningar i Österlånggatan och komplettera trädradernas luckor. - Skydda träd mot påkörning. - Byt asfalt mot gatsten el grus i trädplanterade zoner. - Utveckla miljöerna i Sjöängen. - Höj skötselnivån längs rörelsestråken och komplettera med blommande buskar, perenner och fruktträd. - Välj ut ett parti av stadsnatur inom tätbebyggt område och ta fram en skötselplan för att förädla det. Utvärdera och överväg att förädla flera partier. - Lokalisera de nya parkerna till områden och stråk där folk redan rör sig. - Tillför attraktioner t ex skateboardbana. - Ordna inbjudande sittplatser. - Namnge parkerna och ordna invigning. - Se till att grannskapsparkerna har mer innehåll än bara lekplats för att ge underlag för bättre utnyttjande (sittplatser med bord, planteringar etc.). - Förbättra gång- och cykelstråken genom staden där så behövs, t ex Grenadjärgatan och korsning S Kyrkogatan-Regementsgatan. - Plantera t ex längs Prästängsgatan, punktvís längs Breviksvägen och på vissa sträckor av Vettandavägen. - Inrätta tjänst för trädgårdskonsulent som kan ge råd för bevarande och nyplantering, förmedla kontakter med trädvårdsfirmor, arborister och trädgårdssaniägare och samordna beställning av större trädskvaliteter. - Mellan Gyesjön och Långanäsområdet. - Mellan Långanäsområdet och Nifsarpsmeden. - Mellan Nifsarpsmeden och Skidstugeområdet. - Mellan Kvänsås/Skidstugeområdet och Stopté, helst söder om Askerydsvägen. - Det uttåkade området väster om Stocksnäs kan bli skog med vattenpartier och hög biologisk mångfald. - Vidareutveckla Nifsarpsmeden för starkare upplevelser. - Utveckla låglant gräsmark väster om Nannylund till funktängar med meandrande bäck.
<p>SPÄNNANDE, RIK OCH TILLGÄNGLIG NATUR I STADSRANDEN</p>	<p>Utveckla den cirkulära kommunikationen runt staden med tydliga gång- och cykelstråk</p> <p>Utveckla biotoper i lämpliga lägen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mellan Gyesjön och Långanäsområdet. - Mellan Långanäsområdet och Nifsarpsmeden. - Mellan Nifsarpsmeden och Skidstugeområdet. - Mellan Kvänsås/Skidstugeområdet och Stopté, helst söder om Askerydsvägen. - Det uttåkade området väster om Stocksnäs kan bli skog med vattenpartier och hög biologisk mångfald. - Vidareutveckla Nifsarpsmeden för starkare upplevelser. - Utveckla låglant gräsmark väster om Nannylund till funktängar med meandrande bäck.

<p>forts.</p>	<p>Utveckla infartssträckor och förbifarter för ett positivt intryck.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kompletteringsplantera lövträd, företrädesvis ek och blommande arter. - Gynna spontana lövträdsuppslag. - Håll undan sly och gallra ur skogen på vissa partier. - Ta tillvara sjöglimtar. - Låglänt gräsmark väster om Nannylund kan utvecklas till blommande fuktängar med meandrande bäck. - Ägna omsorg åt sträckorna mellan välkommenskyltarna, särskilt på den sida vägen som vetter mot staden. - Ägna extra omsorg åt platsen kring 'välkommenskyltarna' och entrépunkter - Välj storvuxna trädsorter längs infartssträckor.
<p>ETT VACKERT OCH UPPELSERIKT PROMENADSTRÅK GENOM STADEN OCH RUNT SJÖARNA</p>	<p>Siktröj, förbättra tillgänglighet och marknadsför potentiella utsiktsplatser</p> <p>Sköt stadsnära skog med stor hänsyn till rekreation och naturvård</p> <p>Bevara kulturlandskapet</p> <p>Utveckla å-stråket till en långsträckt, sammanhängande å-park</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nya vattentornet - Kråkeberg - Ovanför Kvarnarps gård - Upprätta skötselplaner där det ännu inte finns - Upprätta skötselavtal med privata markägare - Kompletteringsplantera och använd väl avvägda skötselmetoder på utvalda partier i naturområden för högre biologisk mångfald och upplevelsevärden - Bevara och utveckla miljön kring Kvarnarps gård. - Uppmuntra privata markägare att bevara odlings- och betesmarker - Plantera buskar och träd på utvalda sträckor längs ån, med början i Vildparken - Fläcka ut stränderna och så in ångsvegetation t ex i Vildparken, uppströms Bykvarn och nedströms Rolandsdammen... - Fortsätt med utplacering av sten och grus för öring på lämpliga ställen - Låt vissa partier av vattnet vara bevuxna, men rensa bort huvuddelen av vattenvegetationen. - Skapa en slingrande å på en sträcka genom Vildparken - Gör något extra där å-fårona förenas i Vildparken. - På några ställen i staden kan karaktärfulla exotiska växter användas, t ex rhododendron, japansk körsbär, kaukasisk vingnöt ... - Uppmärksamma intressanta och fina miljöer, t ex bron under Rolandsdammsvägen och Bykvarn - Ta fram ett belysningsprogram för att ljussätta å-stråket på ett spännande sätt t ex vid järnvägsbron vid Järnvägsgatan. Använd en genomgående armaturtyp.
	<p>Förbättra stråken runt sjöarna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Norr och väster om Södra Rokaalven - Runt Kvarnarpsjön - Öster och norr om Hunsnäsen - Spara bred strandremsa för allmänheten vid ev exploatering i sjönära lägen - Gräv ner kraftledningen mellan gamla elverket och Hultvägen

Å-promenaden

Ån är grönstrukturens ryggrad, ur ekologiskt perspektiv liksom för invånarna - man rör sig längs den och har den som referenspunkt.

Det är en stor kvalitet att den rinner genom en så stor del av staden och att den har kontakt med tre sjöar i stadens utkanter.

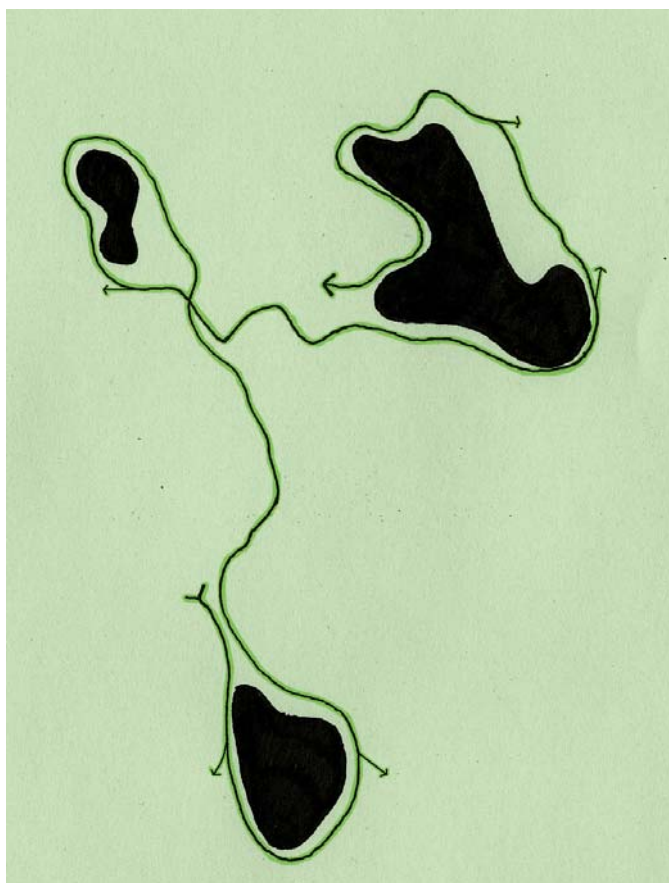

Eksjön vid Grevbagsskolan.

Stråk som används för kommunikation och motion finns redan längs flera sträckor av ån och runt sjöarna.

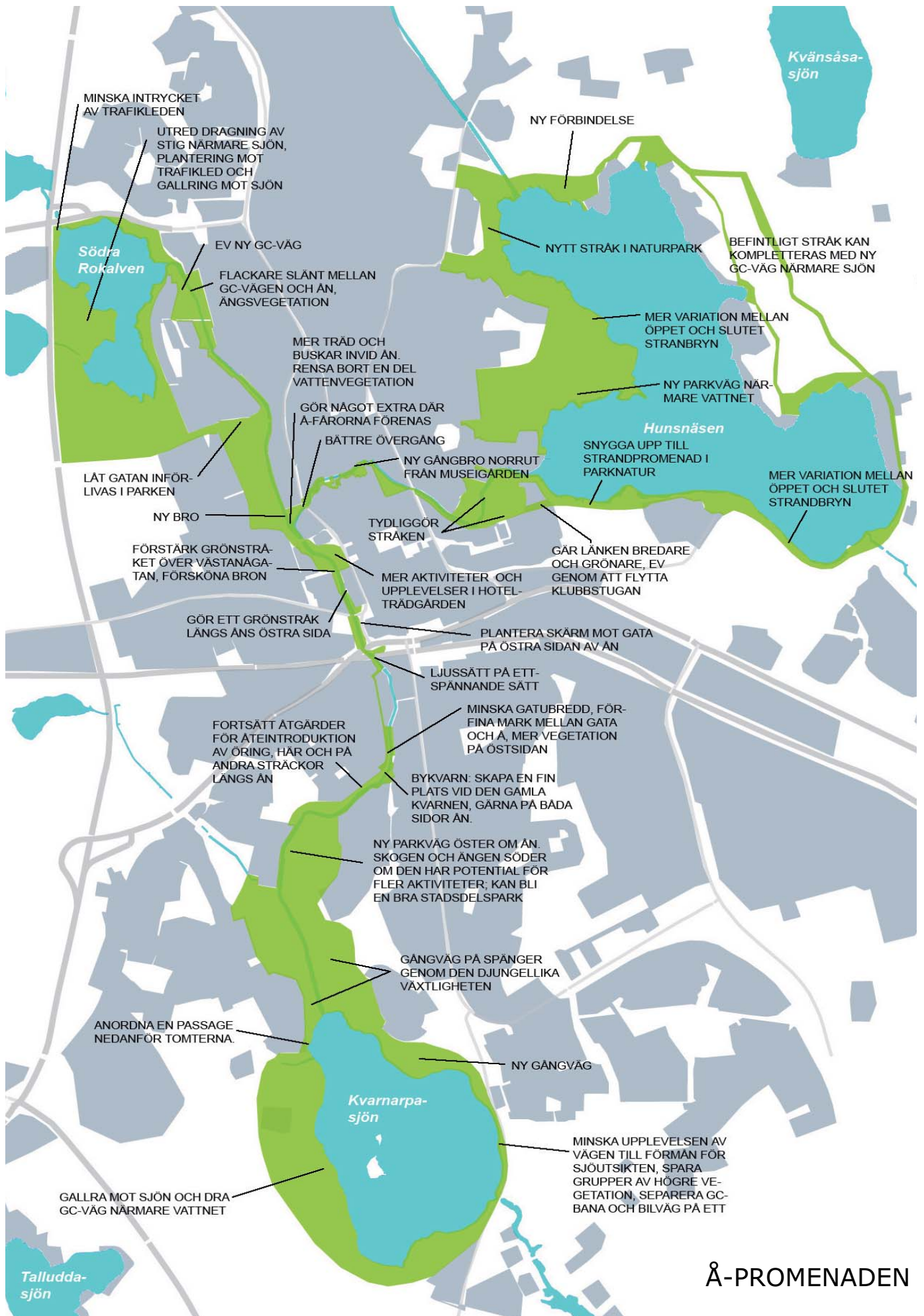
Ån har dock potential att bli en ännu viktigare del i stadens grönstruktur, om man utvecklar å-stråket till en långsträckt, sammanhängande å-park, där vatten och parkområden integreras. För att åstadkomma detta föreslås:

1. Stärk svaga länkar i stråket.
2. Utveckla upplevelsevärdena både längs ån och runt sjöarna.
3. Tydliggör stråkets fysiska sammanhang, t ex med någon form av markörer, genomgående belysning, informationsskyltar, mm.
4. Marknadsför å-promenaden genom invigningar, motionslopp, tursistinformation, mm.

Princip för promenadstråk längs ån och runt sjöarna.

Kartan på sid 39 visar några idéer för hur parkstråket skulle kunna utvecklas. Detta bör dock studeras ytterligare.

KÄLLOR

Agerts, Jan och Grandelius Lennart: Gå och se i Eksjö

Boverket Rapport 1994:12: Stadens parker och natur, Växjö, 1994.

Boverket: Gröna områden i planeringen. Kalmar 1999

Engman, Fredrik: Kulturhistorisk dokumentation, Kvarnarps gård. Kulturhistorisk rapport 1997:24, Jönköpings läns museum

Eksjö kommun, Miljö och byggförvaltningen: Fiskevård- och skötselplan för Eksjöån, 1996.

Eksjö kommun, Trädinventering för Eksjö innerstad 1993

Eksjö kommun, Tätortsnära rekreationsmark i Eksjö

Eksjö kommun, Översiktsplan Eksjö kommun 2001

Regeringskansliet: En samlad naturvårdspolitik, Sammanfattning av regeringens skrivelse 2001/02:173

Stadsbyggnadskontoret, Stockholms Stad: Socio-tophandboken. SBK 2003:2